An underwater photograph showing the ocean floor. The top half of the image shows the water surface with ripples and light reflections. The bottom half shows a sandy seabed with gentle ripples and shadows from above. The text is centered in the middle of the image.

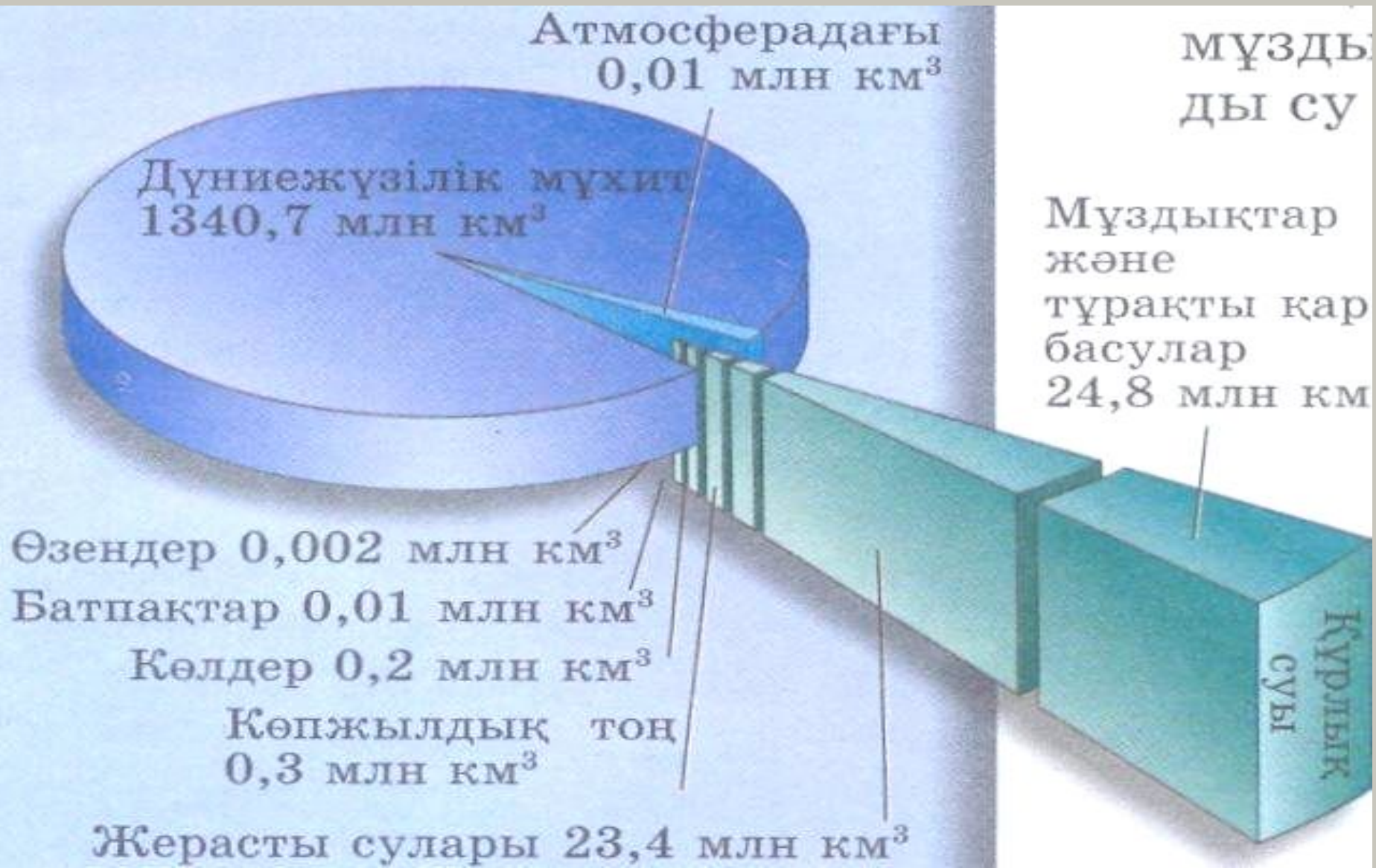
Дүниежүзілік мұхит.

Судың Орны

Жер бетінің 71%-ын, яғни 361 млн. км² су алып жатыр (3/4)

Бүкіл гидросферадағы судың көлемі шамамен 1,4млн. км². Оның тек қана 2,5%-ы тұщы су, 97,5%-ы тұзды су.

Гидросфераның бөліктері

Мұхит (Әлемдік мұхит)
- гидросфераның негізгі бөлігі. Мұхит,
Дүниежүзілік мұхит
(гр. *oceanos* – мұхит, *Жерді қоршап*
жатқан ұлы өзен).

Жер шарында төрт мұхит
бар: Тынық, Атлант, Үнді және Солтүс
тік мұзды. Кейбір
ғалымдар Антарктида маңы суларын
бесінші Оңтүстік мұхиты деп жеке
бөледі.

Дүниежүзілік мұхит 4 бөліктен тұрады

№	Мұхиттың аты	Ауданы	Қандай жарты шарда орналасқан	Мұхиттың ең терең жері	Қандай құрлықтардың жағалауын шайып жатыр	Мұхиттың ерекшіліктері
1	Тынық мұхиты	180 млн км	Батыс жарты шар	11022м Мариан шұңғымасы	Еуразия, Аустралия, Солтүстік және Оңтүстік Америка	Ауданы жағынан ең үлкені
2	Атлант мұхиты	92 млн км	Батыс , шығыс жарты шар	8742м Пуэрто – Рико шұңғымасы	Еуразия, Африка , Солтүстік және Оңтүстік Америка	Балыққа ең бай мұхит
3	Үнді мұхиты	75 млн км	Шығыс Жарты шар	7209м Зонд аралдары	Еуразия, Африка, Аустралия, Антарктида	Ең жылы және тұзы жоғары мұхит
4	Солтүстік мұзды мұхиты	14 млн км	Солтүстік жарты шар	5527м Гренландия теңізі	Еуразия мен Солтүстік Америка	Ауданы жағынан ең кішісі және ең суық мұхит

Шығанақ – мұхттың, теңіздің құрлыққа сұғына еніп жатқан бөлігі (Мексика шығанағы, Парсы шығанағы)

Бұғаз – құрлықты екіге бөліп тұрған және көршілес екі су алабын жалғастырып жіңішке су алабы. Дүние жүзіндегі ең терең және ені ең кең бұғаз Дрейк бұғазы (ұзындығы-950 км, тереңдігі-5248м)

Теңіз – мұхиттың құрлықпен, аралдармен немесе суасты қыраттармен азды-көпті бөлініп жатқан бөліктерін айтамыз.

Теңіз

```
graph TD; A[Теңіз] --> B[Ішкі теңіз]; A --> C[Шеткі теңіз];
```

Ішкі теңіз: Жерорта,
Қара теңіз, Азов,
Балтық, Мәрмәр
теңіздері

Шеткі теңіз: Баенц
теңізі, қара теңіз,
Лаптевтер , Кар, Чукот
теңіздері

Мұхит суының басты қасиеттері

Беткі суларының орташа температурасы
-17,5С

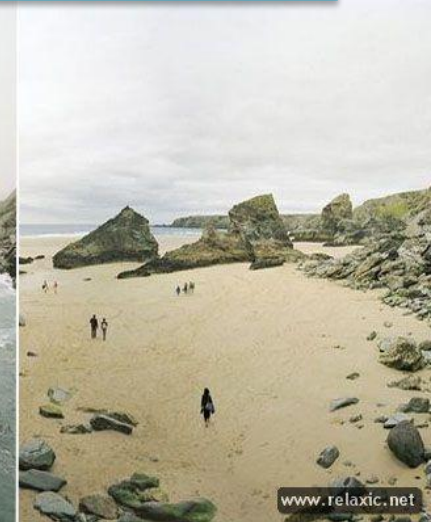
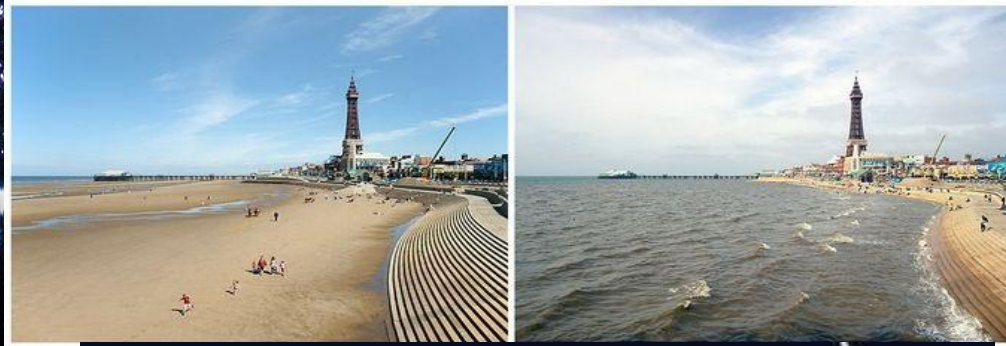
Мұхит суының басты қасиеті
температурасы мен тұздылығы.

Мұхит суының шамамен 15%-ын мұздар
алып жатыр

Мұхит суының орташа тұздылығы 35%
(промилле)

Мұхиттарда тәулік ішіндегі судың толысуы және қайтуы деген ұбылыс байқалады. Бұл құбылыстың басты себебі- Ай мен Күннің тарту күші.

Мұхит суының қозғалыстары

Мұхит суының қозғалысы

Су массаларының бір бағытта орын ауыстыруын ағыстар деп атайды.

Ағыстарды туғызатын – тұрақты желдер.

Дүние жүзіндегі ең жылы қуатты ағыс – **Гольфстрим** ағысы (Солтүстік-шығыс Америка жағалауынан өтеді).

Дүние жүзіндегі ең қуатты суық ағыс – **Батыс желдері** ағысы.

Солтүстік Американың солтүстік-шығыс бөлігімен Солтүстік Мұзды мұхиттан **Лабрадор ағысы** келеді.

Тынық мұхиттағы Гольфстримге ұқсас жылы ағыс **Курисио** деп аталады.

Дүние жүзіндегі ең ірі сүтқоректі жануар – көк кит.

Саргасс теңізін «**көгілдір мұхит шөлі**» деп атайды. Оны Х. Колумб ашқан. Аты саргассо балдырларының атына байланысты шыққан. Мұхиттардың суын көп ластайтын заттарға **мұнай** жатады.

